

Ljubljana, 14. julij 2015.

Republika Slovenija
MINISTRSTVO ZA KULTURO
ministrica mag. Julijana Bizjak Mlakar
Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

**Stališče Suki glede osnutka
Zakona o spremembah in dopolnitvah ZUJIK
(junij 2015)**

Spoštovani,

v Sindikalni konferenci samostojnih ustvarjalcev na področju kulture in informiranja (v nadaljevanju: Suki), organizacijski obliki Glose, Sindikata kulture in narave Slovenije (v nadaljevanju: Glosa), smo obravnavali **osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo** (v nadaljevanju: ZUJIK) in glede predlaganih sprememb zavzeli stališča, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Strinjamo se z zatrjevanjem Ministrstva za kulturo glede razloga za **izjemno slab položaj samozaposlenih v kulturi**, ki »izhaja tudi iz **neustreznega vrednotenja njihovega dela**«, in upamo, da bo sprejetje tu obravnavanih sprememb imelo »**pozitiven vpliv na socialni položaj samozaposlenih in zaposlenih v kulturi**«, kakor zapiše ministrstvo.

Samozaposleni v kulturi »**delujejo na majhnem in nestabilnem trgu, povpraševanje po njihovih storitvah je majhno ter njihove zaposlitvene možnosti minimalne. Na položaj samozaposlenih v kulturi vpliva tudi krčenje javnih sredstev za kulturo**,« so zapisali na ministrstvu in izpostavili še podatke o dohodkih samozaposlenih v kulturi za leto 2013, pridobljene od Finančne uprave Republike Slovenije: od »**2.423 samozaposlenih v kulturi**, ki so rezidenti RS za davčne namene, **praga minimalne letne plače**, ki je za leto 2013 znašala 9.403,92 EUR, **ni dosegalo 1551 samozaposlenih v kulturi. Praga povprečne letne plače**, ki je za leto 2013 znašala 18.278,16 EUR, **ni dosegalo 2145 samozaposlenih v kulturi**.«

Zaključek je jasen: **samozaposleni v kulturi bi**, ne glede na »naravo dela v kulturi, ki je projektno in mnogokrat vezano na naročnike, katerih javni kulturni projekti in kulturni programi so financirani iz javnih sredstev«, **morali biti dostojno plačani**.

Osnutek sprememb nakazuje **bistven premik pri urejanju problematike samozaposlenih v kulturi** in glede na navedene rešitve izkazuje **posluh za reševanje njihovih kroničnih težav**. Veseli smo, da povzema nekatere rešitve, ki sta jih že večkrat predlagala Glosa in Suki, nazadnje izrecno v predlogu kolektivne pogodbe za samozaposlene, in kar tudi priporoča evropski parlament: t.j. razumevanje **samozaposlenih kot delavcev** (s tem je povezana tudi izrecna omejitev, da »samozaposleni v kulturi ne more zaposlovati drugih«) in vzpostavitev **možnosti socialnega dialoga**, s čimer bodo samozaposleni lahko sovplivali na lastno usodo (mimogrede spomnimo, da je pred kakšnim mesecem tako odločilo tudi poljsko ustavno sodišče).

Velik premik na boljše pomeni tudi **vrednotenje dela samozaposlenih**, saj vzpostavlja **primerljivost dela in načelo enakega plačila za enako delo**, čeprav le za porabnike javnih sredstev (t.j. »ovrednotenje in določitev minimalnega plačila, do katerega naj bi bili upravičeni samozaposleni v kulturi, ki na podlagi pogodbe opravljajo delo za naročnika, financiranega iz javnih sredstev«, pri čemer naj bi se »upoštevala vrsta in obseg dela, ter plačilo za primerljivo delovno mesto v sistemu plač v javnem sektorju, oziroma, če primerljivega delovnega mesta ni, do plačila, določenega s kolektivno pogodbo primerljive dejavnosti«). To bistveno izboljšanje položaja samozaposlenih še vedno **ne ogroža nevladnih organizacij**. Čeprav vztrajajo pri takšnem zatrjevanju, smo v Sukiju in Glosi prepričani, da je njihov strah na tem področju in zaradi teh sprememb neupravičen.

Olajšanje pomeni tudi **podaljšanje obdobja pravice do plačila socialnih prispevkov** na pet let. Podobno pozdravljamo temu ustrezne spremembe za **starejše samozaposlene**, t.j., da jim **po 50. letu starosti** ne bo potrebno predložiti dokazil o izjemnem kulturnem prispevku, kar bo poslej, v kolikor bodo predvidene spremembe obveljale, tudi natančneje opredeljeno. Pozitivno vrednotimo tudi smiselno **skrajšanje vnovičnega vpisa v razvid samozaposlenih v kulturi tistim samozaposlenim, ki so ga zapustili**, in s tem povezano odpravo administrativnih ovir.

Ravno tako podpiramo predvideno izboljšavo glede **vpisa več poklicev samozaposlenih v kulturi, ki opravljajo različne dejavnosti** s področja kulture, **v razvid samozaposlenih v kulturi** (t.j., da se posameznik lahko »registrira za več specializiranih poklicev hkrati«), saj bo to povečalo profesionalne in eksistencialne možnosti samozaposlenim v kulturi.

Predlog sprememb ZUJIK **ocenjujemo pozitivno**, upamo, da bo tudi njihova **izvedba izboljšala** položaj samozaposlenih. Še zlasti upamo, da predvidene spremembe na noben način **ne bodo izvotljene v postopkih sprejemanja in izvajanja ali pa z morebitnimi podzakonskimi akti**.

Prihodnost samozaposlenih v kulturi – in seveda vseh »ostalnih«, ne samo prekarnih delavcev – nas dodatno skrbi glede na podatke iz tabele ministrstva za kulturo, ki rudimentarno nakazuje demografsko-socialno sliko samozaposlenih, vendar daje slutiti širše globinske trende s področja dela (v kulturi):

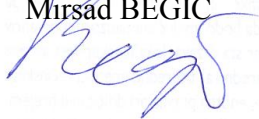
Starostna struktura samozaposlenih glede na starost, na dan 1.5. 2015

	Število vpisanih	S pravico do plačila prispevkov za socialno varnost
mlajši od 40 let	1067	829
starejši od 40 let do 45	453	291
starejši od 45 let do 50	288	175
starejši od 50 let do 55	269	153
starejši od 55	300	171
SKUPAJ	2377	1619

V Sukiju izkoriščamo priložnost za opozorilo, da morajo ustrezne **spremembe slediti tudi za »samostojne novinarje«**, še eno skupinico samozaposlenih, ki jim Republika Slovenija priznava poseben status. Ker bodo, kot zapiše ministrstvo za kulturo samo, edine finančne posledice tu obravnavane novele znašale okvirno 50 tisoč evrov letno, verjamemo, da tudi glede **nujnega in bistvenega izboljšanja položaja samostojnih novinarjev** ne bi smel nihče imeti večjih pomislekov. Še manj pa bi lahko bilo nasprotnikov.

V pričakovanju, da bodo naša stališča ugodno sprejeta in konstruktivno uporabljena,
vas pozdravljamo!

Predsednik Suki
Mirsad BEGIĆ

Predsednik Glose
Mitja ŠUŠTAR

